

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 และเปรียบเทียบความเห็นที่มีต่อแบบเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่น ในเขตการศึกษา 8 ระหว่างกลุ่มอำเภอเขตเมือง และกลุ่มอำเภอเขตชนบท ของบุคคล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอ กลุ่มอาจารย์ใหญ่ และกลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอน

กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท จำนวน 24 คน กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท จำนวน 188 คน และกลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท จำนวน 184 คน รวมทั้งสิ้น 396 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ที่มีลักษณะการตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 157 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 หมวด ดังนี้ หมวดการจัดการเรียนการสอน หมวดบริการและการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการและประสบการณ์นักเรียน, หมวดการบริหารโรงเรียน, หมวดการสอนงานอาชีพในท้องถิ่น และหมวดความสัมพันธ์

กับชุมชน และภาพรวม แต่ละหมวดคือ 45 ข้อ

การดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการโดยส่งแบบเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ซึ่งมี 8 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน พะเยา และจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยส่งให้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท จำนวน 24 คน ได้รับคืนมา 24 คน, อาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท จำนวน 188 คน ได้รับคืนมา 181 คน และครูฝ่ายปฏิบัติการสอนจำนวน 184 คน ได้รับคืนมา 177 คน รวมได้รับคืนมาทั้งสิ้น 382 คน คิดเป็นร้อยละ 98.20 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำส่งควยตนเอง ในจังหวัดเชียงใหม่, พะเยา, ลำปาง และเชียงใหม่ และมอบหมายให้ผู้ที่ไว้วางใจได้รวบรวมส่งคืนให้ ส่วนในเขตจังหวัดแพร่, น่าน, ลำพูน และแม่ฮ่องสอนได้จัดส่งทางไปรษณีย์ และมีผู้รวบรวมคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์เช่นกัน ภายในระยะเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ความเห็นด้วยคาร์ยละเอียดเกี่ยวกับความเห็นที่สมัครรายขอในแบบเกณฑ์ประเมินด้วยคาคะแนนเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ โดยวิธีทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างมัชฌิมเลขคณิตของคะแนน โดยค่าที(t-test) และเสนอขอมูลการแสดงความเห็นอย่างเสรีของผู้ให้ความเห็นทั้ง 3 กลุ่ม

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ความเห็น

ก. เพศ กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมือง และเขตชนบท และกลุ่มอาจารย์ใหญ่อำเภอเขตชนบท เป็นชายล้วน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนกลุ่มอาจารย์ใหญ่อำเภอเขตเมืองเป็นชายมากกว่าหญิงคิดเป็นร้อยละ 98.60

แต่กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท เป็นหญิงมากกว่าชาย คิดเป็นร้อยละ 83.45

ข. วุฒิต่างการศึกษา กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมืองและเขตชนบท มีวุฒิต่างศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นอย่างต่ำ กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีวุฒิต่างศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเช่นเดียวกับกลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท

ค. อายุ กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมืองและเขตชนบทมีอายุ 36 ปีขึ้นไป เป็นส่วนมาก ซึ่งเช่นเดียวกับกลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท ส่วนกลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี เป็นส่วนมาก

ง. อายุราชการ กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมืองและเขตชนบท มีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด ซึ่งมากกว่าระดับอื่น ๆ กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบทมีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด ซึ่งมากกว่าระดับอื่น ๆ เช่นเดียวกับกลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนกลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ 11-15 ปี

2. เกี่ยวกับความเห็นที่มคอ.รายการ เกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ในแต่ละหมวด

ก. หมวดที่ 1 การจัดการเรียนการสอน

กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมืองและเขตชนบทมีค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็น เกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 27 ข้อ หรือทั้งสามหมวดย่อย

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็น เกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 27 ข้อ หรือทั้งสามหมวดย่อย

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียน ประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 27 ข้อหรือทั้งสาม หมวดย่อย

ข. หมวดที่ 2 บริการและการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อสร้างเสริมพัฒนา การและประสบการณ์นักเรียน

กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมืองและเขตชนบท มีค่า คะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการ สูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถม ศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 30 ข้อ หรือทั้งสามหมวดย่อย

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่า คะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถม ศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 30 ข้อ หรือทั้งสามหมวดย่อย

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียน ประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 30 ข้อ หรือทั้งสาม หมวดย่อย

ค. หมวดที่ 3 การบริหารโรงเรียน

กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมืองและเขตชนบท มี ค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็น เกณฑ์ ประเมินโรงเรียนประถม ศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 40 ข้อ หรือทั้งห้าหมวดย่อย

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่าคะแนน เฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 40 ข้อ หรือทั้งห้าหมวดย่อย

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็น เกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถม ศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 40 ข้อ หรือทั้งห้าหมวดย่อย

ง. หมวดที่ 4 การสอนงานอาชีพในท้องถิ่น

กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอในเขตเมือง หรือมีค่า

คะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ 37 ข้อ ที่ไม่สามารถนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาได้ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่หมวดงานตัดเย็บเสื้อผ้า 1 ข้อ คือข้อที่ 1 โรงเรียนสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการตัดเย็บเตรียมไว้อย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียนโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดฉายภาพยนตร์ จัดงานรื่นเริงประจำปี และขอความร่วมมือจากคหบดีในหมู่บ้านเป็นต้น และหมวดการตลาด 2 ข้อ คือข้อที่ 3 จัดตลาดนัดขึ้นในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนมาร่วมด้วยในวันอาทิตย์ แรกของเดือนทุกเดือนเป็นประจำ เพื่อเปิดโอกาสให้ผลผลิตทุกด้านของนักเรียนและชุมชนได้จำหน่าย เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชน มีโอกาสแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้ากัน ทำให้สมาชิกในชุมชนมีการอยู่ดีกินดีเพิ่มขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจกว้างขวางขึ้น และข้อที่ 4 โรงเรียนประสานงานกับฝ่ายปกครองระดับท้องถิ่นเพื่อให้ความช่วยเหลือ และความสะดวกในงานด้านต่าง ๆ ส่วนกลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอเขตชนบท มีค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่น ในเขตการศึกษา 8 ได้ 38 ข้อ ที่ไม่สามารถนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาได้ มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ หมวดงานตัดเย็บเสื้อผ้า 1 ข้อ คือ ข้อที่ 1 โรงเรียนสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการตัดเย็บเตรียมไว้อย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียนโดยวิธีการต่างๆ เช่น จัดฉายภาพยนตร์ จัดงานรื่นเริงประจำปี และขอความร่วมมือจากคหบดีในหมู่บ้านเป็นต้น และหมวดการตลาด 1 ข้อ คือข้อที่ 3 จัดตลาดนัดขึ้นในโรงเรียน โดยให้ชุมชนมาร่วมด้วยในวันอาทิตย์ แรกของเดือนทุกเดือนเป็นประจำ เพื่อเปิดโอกาสให้ผลผลิตทุกด้านของนักเรียนและชุมชนได้จำหน่าย เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชน มีโอกาสแลกเปลี่ยน ซื้อ-ขายสินค้ากัน ทำให้สมาชิกในชุมชนมีการอยู่ดีกินดีเพิ่มขึ้น มีความรู้ ความเข้าใจกว้างขวางขึ้น

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่า
คะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการ สูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 40 ข้อ หรือทั้ง 8
หมวดย่อย

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท
มีค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียน
ประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 40 ข้อ หรือทั้ง 8
หมวดย่อย

จ. หมวดที่ 5 ความสัมพันธ์กับชุมชน

กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอเขตเมือง มีค่าคะแนนเฉลี่ย
สำหรับทุกรายการ สูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับ
สภาพท้องถิ่น ในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 20 ข้อ หรือทั้งสามหมวดย่อย แต่
กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอเขตชนบท มีเพียง 18 ข้อและที่ไม่สามารถนำ
ไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาได้มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ หมวดที่
5.2 บทบาทของโรงเรียนที่ร่วมมือกับพลังกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ชุมมุขิษย์เก่า, กลุ่ม
หนุ่มสาว, กลุ่มแม่บ้าน, ลูกเสือชาวบ้าน, กรรมการศึกษา, สมาคมผู้ปกครอง,
และกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ เพื่อกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน คือข้อที่ 2
ร่วมกันจัดทำสาธารณสมบัติไว้ให้แก่ชุมชนและโรงเรียน เช่นสร้างศาลาพักผ่อนใน
โรงเรียนและหมู่บ้าน สร้างประภาในหมู่บ้าน เป็นต้น และข้อที่ 4 ร่วมกันพัฒนาอาชีพ
ใคอาชีพหนึ่งให้เด่นขึ้นมา เพื่อยึดเป็นอาชีพเอกลักษณ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อเป็นการ
ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนชนรู้จักหมู่บ้านของตนด้วยงานอาชีพ

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่า
คะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการสูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถม
ศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่น ในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 20 ข้อ หรือทั้งสาม
หมวดย่อย

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีค่าคะแนนเฉลี่ยสำหรับทุกรายการ สูงพอที่จะนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียน ประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ครบทั้ง 20 ข้อ หรือทั้ง สิบสามหมวดย่อย

3. การทดสอบค่าที่

ในการเปรียบเทียบความเห็นรวมแต่ละหมวด ในแบบเกณฑ์ประเมิน โรงเรียนประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ของกลุ่มผู้บริหาร การประถมศึกษาอำเภอเขตเมือง และผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอเขตชนบท มีความเห็นเหมือนกันทุกหมวด

ในการเปรียบเทียบความเห็นรวมแต่ละหมวด ในแบบเกณฑ์ประเมิน โรงเรียนประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ของ กลุ่มอาจารย์ ใหญ่อำเภอเขตเมือง และกลุ่มอาจารย์ใหญ่อำเภอเขตชนบท มีความเห็นเหมือนกัน ในหมวดที่ 1, 4, 5 และภาพรวมส่วนในหมวดที่ 2 และ 3 ทั้งสองกลุ่มมีความเห็น แตกต่างกันในหมวดย่อย คือ หมวดที่ 2.1 การบริการและโครงการที่ส่งเสริมพัฒนา การของนักเรียนและหมวดที่ 3.1 งานบริหารค่านบุคลลากร

ในการเปรียบเทียบความเห็นรวมแต่ละหมวด ในแบบเกณฑ์ประเมิน โรงเรียนประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ของกลุ่ม ครูฝ่าย ปฏิบัติการสอนอำเภอเขตเมือง และกลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนอำเภอเขตชนบท มี ความเห็นเหมือนกันในหมวดที่ 2, 3, 4, 5 และภาพรวม ส่วนหมวดที่ 1 ทั้งสอง กลุ่มมีความเห็นแตกต่างกันในหมวดย่อย คือ หมวดที่ 1.3 การจัดกิจกรรมทางวิชาการ ของโรงเรียน

4. การเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ให้ความคิดเห็น ของบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม ทั้งในอำเภอเขตเมือง และอำเภอเขตชนบท ที่มีต่อแบบเกณฑ์ประเมินโรงเรียน ประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 สรุปได้ว่า ทั้ง 3 กลุ่มและ ทั้ง 2 เขต มีปัญหาและข้อเสนอแนะคล้ายกันดังนี้

4.1 เกณฑ์ทุกหมวดเหมาะสมอย่างยิ่ง แต่มีปัญหาบ้างในด้านการปฏิบัติ เพราะ ชาติบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะวิชา, ความยากจนของครู, ผู้ปกครอง และนักเรียน ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเต็มที่ ชาติความเอาใจใส่จากผู้บริหาร เบื้องสูง ครูส่วนมากยังคงสอนแบบเก่าอยู่ และทางโรงเรียนส่วนมากยังขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน

4.2 ข้อเสนอแนะ ผู้บริหาร เบื้องสูงควรมีการสร้างขวัญ กำลังใจ ให้เกิดขึ้นอยู่เสมอ ควรมีการอบรมสัมมนาทั้งระดับผู้บริหาร, ครู อยู่เสมออย่างน้อย ปีละครั้ง ควรมีการติดตามและประเมินผลงานกันอย่างจริงจัง เป็นประจำตลอดปี ควรมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่กระทรวงอื่น โดยเฉพาะกระทรวงหลัก คือ กระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงเกษตร, และกระทรวงมหาดไทย เพื่อสร้างความ กินคืออยู่ที่ให้เกิดขึ้นในชุมชน

สรุปเกณฑ์การประเมินโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ได้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. จำนวนรายการทุกข้อของทุกหมวด มีจำนวนทั้งสิ้น 155 ข้อ
2. หมวดต่าง ๆ สามารถจัดได้ทั้ง 5 หมวด คือ หมวดการจัดการเรียน การสอน, หมวดบริการและการจัดกิจกรรมนักเรียน, หมวดการบริหารโรงเรียน หมวดการสอนงานอาชีพในท้องถิ่น และหมวดความสัมพันธ์กับชุมชน

จากผลการวิจัย ดังกล่าวและการปรับปรุงตามความคิดเห็นของตัวอย่าง ประชากร จะได้แบบเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขต การศึกษา 8 เสนอดังต่อไปนี้

แบบเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่น
ในเขตการศึกษา 8

อำเภอเขต.....

ชื่อโรงเรียน.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำแนะนำการใช้เกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับสภาพ
ท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8

1. คณะกรรมการตัดสินพิจารณา

ก. ควรเป็นชุดเดียวกัน และมาจากบุคคลหลายฝ่ายในชุมชนโดย
เฉพาะควรมีผู้ปกครองนักเรียนรวมด้วย

ข. คณะกรรมการในชุดหนึ่ง ๆ ควรแบ่งกันสังเกตและให้คะแนน
หมวดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษา คนละ 1-2 หมวดย่อย

2. เทคนิคและระยะเวลาในการตัดสินพิจารณา

ก. ควรใช้หลาย ๆ แบบในการพิจารณา เช่น การสังเกต การ
สัมภาษณ์ และการคณลงานต่าง ๆ เป็นต้น

ข. ควรพิจารณารายการต่าง ๆ สัมพันธ์กับเวลา บางครั้งอาจใช้
เวลาในการสังเกตพิจารณานานพอสมควร

3. การให้คะแนน

ก. โรงเรียนที่ตรงกับเกณฑ์ประเมินให้ใส่คะแนนในช่องปฏิบัติ
คะแนน ถ้าไม่ตรงเกณฑ์ประเมินให้ใส่คะแนน 0 ในช่องไม่ปฏิบัติ

ข. ในแต่ละหมวดย่อย ให้มีช่องรวมคะแนนที่ได้ไว้และให้รวมคะแนน
ได้ในช่องรวมคะแนนที่ได้ และใช้เกณฑ์การตัดสินเป็นครั้งละดังนี้

1 % - 25 % ยังใช้ไม่ได้

26 % - 49 % ต้องปรับปรุง

50 % - 75 % ดี

76 % - 100 % ดีมาก

ค. โรงเรียนใดที่ได้คะแนนรวมทั้ง 5 หมวดเป็นระดับดีมาก
มากที่สุด ถือว่าเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่เข้าเกณฑ์ประเมิน และจัดเป็น
โรงเรียนตัวอย่างของชุมชนนั้น ๆ ได้

ง. ถ้ามีคะแนนรวมเท่ากัน ใช้พิจารณาเทียบคะแนนรวมกันเป็นหมวดใหญ่ โดยเริ่มตั้งแต่หมวดที่ 1 จนถึงหมวดที่ 5 เช่น ถ้าหมวดที่ 1 โรงเรียนใดมีคะแนนรวมมากกว่าก็ได้เป็นโรงเรียนที่เข้าเกณฑ์ประเมินมากที่สุด ถ้าเท่ากันก็เทียบหมวด 2, 3, 4 และ 5 ต่อกันตามลำดับ ในกรณีที่เท่ากันทุกหมวดก็อาจพิจารณาตัดสินใหม่โรงเรียนที่เข้าเกณฑ์ประเมินมากที่สุดมากกว่าหนึ่งโรงเรียนก็ได้

จ. เกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 นี้ ประกอบด้วย 5 หมวด จำนวน 155 ข้อกระทง ดังนี้

- หมวดที่ 1 การจัดการเรียนการสอน 27 ข้อกระทง
- หมวดที่ 2 บริการและการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการ และประสบการณ์นักเรียน 30 ข้อกระทง
- หมวดที่ 3 การบริหารโรงเรียน 40 ข้อกระทง
- หมวดที่ 4 การสอนงานอาชีพในท้องถิ่น 38 ข้อกระทง
- หมวดที่ 5 ความสัมพันธ์กับชุมชน 20 ข้อกระทง

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดที่ 1 การจัดการเรียนการสอน

1.1 การนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

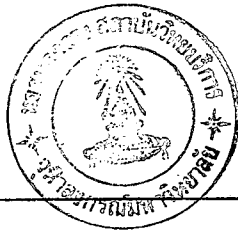
ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1	มีการปรับปรุงแผนการสอนแต่ละชั้นเรียนให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนและชั้นเรียน		
2	ปรับปรุงเนื้อหาของแต่ละบทเรียนให้สอดคล้องตามเหตุการณ์และสภาพของท้องถิ่น		
3	โรงเรียนมีความมุ่งหมายเฉพาะการในการจัดการศึกษาของโรงเรียน		
4	ความมุ่งหมายของโรงเรียนสอดคล้องกับความมุ่งหมายของแต่ละวิชาในหลักสูตร		
5	จัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการสอน, คู่มือครู เป็นแนวทางและสอนได้ครบทุกแผนที่กำหนดไว้		
6	การจัดการสอนคำนึงถึงพัฒนาการความต้องการและความสนใจของนักเรียน		

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
7	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง ในด้านความรู้ทักษะ เจตคติและลักษณะ นิสัยที่ดี ตามความเหมาะสมของ วิชานั้น ๆ		
8	คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับและ นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตร ประจำวันได้		
9	จัดโปรแกรมการเรียนการสอนของ แต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้สัมพันธ์กัน ตลอด		
10	มีการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ		
	รวม		

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	เน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน อย่างเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น		
2.	ครูใช้วิธีการสอนหลายวิธีและจัดกิจกรรมที่ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน		
3.	เน้นการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ในการเรียนการสอนและนำไปใช้ ในชีวิตจริง		
4.	ฝึกการทำงานร่วมกัน โดยใช้กระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข		
5.	เปิดโอกาสให้นักเรียนรู้จักตัดสินใจทดลอง ค้นคว้าและแก้ปัญหาได้หลาย ๆ วิธีอย่างมี เหตุผลด้วยตนเอง		
6.	นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน ได้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เช่น บทเรียนแบบโปรแกรม, ห้องเรียนแบบ ไม่แบ่งชั้นเรียนและสื่อการเรียนแบบ เป็นต้น		
7.	มีการสอนสอดแทรกจริยธรรมทุกกลุ่ม ประสบการณ์		

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
8.	โรงเรียนมีอุปกรณ์และสื่อการสอน ของแต่ละกลุ่มประสบการณ์อย่าง เพียงพอและเหมาะสมกับท้องถิ่น		
9.	มีหนังสืออ่านประกอบและคนควา หาความรู้ด้วยตนเองแก่นักเรียน อย่างเพียงพอและเหมาะสมกับสภาพ ความเป็นอยู่ของท้องถิ่น		
	รวม		

1.3 การจัดกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	มีการอบรมและประชุมปฏิบัติการ ด้านการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละกลุ่ม ประสบการณ์แก่ครูทุกคนอยู่เสมอ		
2.	เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วม ในการวางแผนการจัดการเรียน การสอน		
3.	มีการจัดนิทรรศการเพื่อเสนอผลงาน ทางวิชาการของนักเรียนและเพื่อ แนะแหล่งวิทยากรให้นักเรียนและ ชุมชนได้รับทราบ		

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
4.	เชิญผู้มีความสามารถแต่ละด้านของชุมชนมาบรรยายเพื่อเป็นการเพิ่มความรุ้ให้แก่ครูและนักเรียนในโรงเรียน		
5.	จัดทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มความรุ้และประสบการณ์ให้แก่ครูและนักเรียนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น		
6.	มีการจัดทำสถิติเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียนที่ประเมินได้ในแต่ละชั้นเรียน		
7.	จัดบริการการเรียนการสอนในด้านเอกสารหลักสูตรและสื่อการสอน		
8.	สอบถามปัญหาและความต้องการทางวิชาการจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน เพื่อนำมาปรับปรุงงานด้านวิชาการให้ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ		
	รวม		

หมวดที่ 2 บริการและการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการและ
ประสบการณ์นักเรียน

2.1 การบริการและโครงการที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	บริการห้องสมุด		
2.	บริการสอนซ่อมเสริม		
3.	บริการแนะแนว		
4.	กิจกรรมเสริมหลักสูตร		
5.	บริการอาหารกลางวันและ โภชนาการ		
6.	บริการสุขภาพอนามัย		
7.	โครงการประเมินผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียน		
8.	โครงการพัฒนาคุณภาพทาง การเรียน		
	รวม		

2.2 บริการและโครงการที่เสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีแก่นักเรียน

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	โครงการลูกเสือและยุวกาชาด		
2.	โครงการกีฬาและนันทนาการ		
3.	โครงการสถานักเรียน		
4.	โครงการพัฒนาและส่งเสริม จริยธรรมในโรงเรียน		
5.	โครงการประกวดมารยาทใน โรงเรียน		
6.	โครงการประกวดบรรยายกาศ ด้านจริยธรรมในโรงเรียน		
7.	โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน		
8.	โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ของชุมชน		
9.	โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน		
10.	โครงการสหกรณ์ในโรงเรียน		
11.	โครงการนำผลงานดีเด่นที่ได้รับ ความสำเร็จไปแสดงให้นักเรียน ทั่วไปดูเป็นตัวอย่าง		
12.	โครงการกิจกรรมส่งเสริมการใช้ สินค้าไทย		

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
13.	โครงการส่งเสริมนักเรียน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์		
14.	โครงการปลูกฝังนิสัยนักเรียน ปลูกสร้างสาธารณสถานและ สาธารณสมบัติให้แกชุมชน		
	รวม		

2.3 บริการและโครงการที่เสริมสร้างให้นักเรียนเข้าใจสังคมได้ดี

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	โครงการศิลปะและวัฒนธรรมไทย		
2.	โครงการจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ทางศาสนากับชุมชน		
3.	โครงการจัดกิจกรรมวันประเพณี ต่าง ๆ ของท้องถิ่นร่วมกับชุมชน		
4.	โครงการวันสายสัมพันธ์ เช่น วันกตัญญู วันเทิดพระคุณแม่ วันพ่อ เป็นต้น		
5.	โครงการส่งเสริมพัฒนาอาชีพที่ สำคัญของชุมชนแก่นักเรียน		

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
6.	โครงการศูนย์กีฬานักเรียนและ ประชาชนในชุมชน		
7.	โครงการทัศนศึกษา		
8.	โครงการบริการให้ความปลอดภัย ในการเดินทางของนักเรียน		
	รวม		

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดที่ 3 การบริหารโรงเรียน
3.1 งานบริหารคณาบุคลากร

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน		
2.	แบ่งงานหน้าที่รับผิดชอบแก่บุคลากรภายในโรงเรียนและมีความเป็นธรรมชาติในการลงโทษและการให้รางวัล		
3.	มีการวางแผนงานร่วมกับบุคลากรภายในโรงเรียน		
4.	จัดให้มีบริการทุก ๆ ด้าน แก่บุคลากรภายในโรงเรียน เช่น การประชุมพิเศษ สนับสนุนการศึกษาต่อ, ปรึกษาแนะแนวระหว่างทำงาน เป็นต้น		
5.	สนับสนุน สร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานของบุคลากรภายในโรงเรียนอยู่เสมอ		
6.	ส่งเสริมให้บุคลากรภายในโรงเรียนมีความประพฤติดี มีความสามัคคี มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่		

ลำดับที่	ข้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
7.	ใช้วิธีการปกครองบุคลากร ภายในโรงเรียนแบบ ประชาธิปไตย		
8.	มีการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานของบุคลากร ภายในโรงเรียน		
9.	มีวิธีการหลายวิธีที่ส่งเสริมให้ บุคลากรภายในโรงเรียน ปรับปรุงงานของตนเองให้ ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ		
	รวม		

3.2 งานบริหารด้านวิชาการ

ลำดับที่	ข้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมให้บุคลากรภายใน โรงเรียนได้รับการอบรมหรือ ศึกษาคือให้ตรงกับความต้องการ ของโรงเรียน		

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
2.	จัดให้มีการสัมมนาปัญหาด้านการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาและสภาพท้องถิ่นเป็นประจำ		
3.	จัดให้มีการเสริมสมรรถภาพด้านการสอนของครูโดยให้โอกาสครูไปสังเกตการสอนของเพื่อนครูตามโอกาสที่เหมาะสม		
4.	ติดตามความก้าวหน้าและความสำเร็จในอาชีพของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไปแล้วอยู่เป็นประจำ		
5.	นำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาสอดคล้องแทรกลงในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม		
6.	มีการประเมินผลและปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นและดีขึ้นอยู่เสมอ		
7.	จัดงานด้านวิชาการให้สัมพันธ์กับงานบริหารด้านอื่น ๆ		
8.	จัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน		
	รวม		

3.3 งานบริหารค่านอาคารสถานที่

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	จัดบริเวณโรงเรียนให้สะอาด เรียบร้อยและน่าอยู่อยู่เสมอ		
2.	ใช้อาคารเรียนและห้องเรียน ภายในโรงเรียนที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์มากที่สุดและเอื้อต่อ การจัดกิจกรรมตามแผนการสอน		
3.	จัดวางแผนผังอาคารและส่วน ประกอบต่าง ๆ ในโรงเรียน ได้อย่างดี		
4.	จัดสภาพของประตู, รั้ว, ป้ายชื่อ ของโรงเรียน เสาธงและถนน ภายในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพดี อยู่เสมอ		
5.	มีมาตรการในการดูแล รักษา และซ่อมแซมอาคารตลอดจนสิ่ง ปลูกสร้างอื่น ๆ เป็นอย่างดี		
6.	จัดให้มีอาคารประกอบ เช่น โรงอาหาร โรงฝึกงาน โรง พลศึกษา ห้องเฉพาะวิชาเป็นต้น ที่ถาวรและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น		

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
7.	จัดให้มีสนามกีฬาและสนามเด็ก เล่นในโรงเรียน		
8.	จัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น ศาลาพักผ่อน บ่อน้ำ และ เก้าอี้ไต้คนไม้ ให้อยู่ในสภาพที่ ใช้การได้ดีและเพียงพอ		
	รวม		

3.4 งานบริหารด้านธุรการ, การเงินและพัสดุ

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	มีเอกสารงานสารบรรณของ โรงเรียนครบทุกด้านและมีการ จัดเก็บเอกสารเป็นระเบียบ เรียบร้อยและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ		
2.	มีการจัดทำบัญชีและการเบิกจ่าย เกี่ยวกับการเงินถูกต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน		

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
3.	มีการประชุมวางแผนและ โครงการการใช้จ่ายเงิน อย่างเป็นระบบและถูกต้อง ตลอดปี		
4.	มีการจัดทำบัญชีและซ่อมแซมพัสดุ ครุภัณฑ์ภายในโรงเรียนให้มี เพียงพอ ใช้งานได้คืออยู่เสมอ		
5.	มีการสอบถามปัญหาและความ ต้องการของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงงานด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ ให้ดีขึ้น		
6.	มีการทำงานด้านธุรการสัมพันธ์ กับงานอื่นได้โดยสะดวกและ ทันเวลา		
	รวม		

3.5 งานบริหารด้านกิจการนักเรียน

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	ใช้วิธีการประชาธิปไตยในการจัดการด้านกิจการนักเรียน		
2.	ให้นักเรียนออกพัฒนาโรงเรียน และพัฒนาชุมชนให้น่าอยู่ และดูแลสวยงามเป็นประจำ		
3.	ให้นักเรียนมีโอกาสจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนอยู่เสมอ		
4.	จัดกิจกรรมนักเรียนด้านใดด้านหนึ่งให้เด่นและดีที่สุดจนเป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงในชุมชน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียน และเพื่อสร้างศรัทธาความเชื่อถือจากชุมชน		
5.	เสนอผลงานด้านกิจกรรมนักเรียนแก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้าใจ และเห็นความสำคัญจะได้ให้การช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่		
6.	มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น และก้าวหน้ายิ่งขึ้น		

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
7.	จัดให้มีการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนตามมาตรา 6 แห่ง พ.ร.บ. ประถมศึกษาอย่างครบถ้วน		
8.	จัดให้มีการติดตามเด็กที่ขาดเรียนให้มาเรียน		
9.	จัดให้มีการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน เช่น จัดหาทุนเพื่อการศึกษาและอุปกรณ์การเรียน เป็นต้น		
	รวม		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมวดที่ 4 การสอนงานอาชีพในท้องถิ่น

4.1 งานจักสาน

ลำดับที่	เนื่อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	นำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ประดิษฐ์ของใช้ในการเรียนการสอนด้านจักสาน เช่น กระจับปี่ เป็นต้น		
2.	เชิญวิทยากรในชุมชนที่มีความสามารถด้านจักสานให้ความรู้แก่นักเรียนโดยตรง		
3.	ส่งเสริมให้นักเรียนจักสานสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติ ให้แก่โรงเรียนและชุมชนได้และให้ได้ใช้ประโยชน์ เช่น สานถึงขยะ หรือตะกร้าไว้ใส่ขยะมูลฝอยตามจุดต่าง ๆ เป็นต้น		
4.	นำผลงานของนักเรียนออกจำหน่ายตามร้านสหการของโรงเรียน และในงานนิทรรศการต่างๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีรายได้ และอาจจะยึดเป็นอาชีพต่อไปในอนาคต		
5.	ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักจักสานสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น และรู้จักพัฒนาการจักสานให้มีคุณภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ		
	รวม		

4.2 งานประดิษฐ์เศษวัสดุในท้องถิ่น

ลำดับที่	ข้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	นำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ที่มีอยู่มาประดิษฐ์ให้เกิดประโยชน์ มากที่สุด		
2.	เชิญวิทยากรจากชุมชนที่มีความ สามารถด้านประดิษฐ์มาให้ความรู้ แก่นักเรียน		
3.	ส่งเสริมให้นักเรียนประดิษฐ์ของใช้ ภายในบ้าน และของเล่นชิ้นเอง เพื่อนำไปใช้ในบ้านและโรงเรียนได้ เช่น ที่เขียนหรือกระดาษพราว แจกัน ไม้ไผ่ เป็นต้น		
4.	นำของที่ประดิษฐ์ออกจำหน่ายใน ร้านสหการของโรงเรียน หรือ งานรื่นเริงต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ นักเรียนมีรายได้เพิ่มขึ้น และเมื่อ จบการศึกษาออกไปแล้ว สามารถ ยึดเป็นอาชีพได้		
5.	ส่งเสริมให้มีสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นอยู่เสมอ และให้รู้จัก ปรับปรุงสิ่งประดิษฐ์แบบเก่าให้มี คุณภาพดีขึ้นและน่าใช้มากขึ้น		
	รวม		

4.3 งานเกษตร

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	<p>ส่งเสริมให้นักเรียนปลูกพืชผักสวนครัวขึ้นทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน โดยทางโรงเรียนแจกพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ ให้เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณประโยชน์ต่อร่างกาย และรู้จักเรียนรู้วิธีการปลูกผักจากสารพิษ</p>		
2.	<p>ส่งเสริมให้รู้จักทำปุ๋ยจากมูลสัตว์ประเภทต่าง ๆ และรู้จักใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์, ยามาแมลง มาช่วยในการเกษตรให้ได้ผลมากยิ่งขึ้น</p>		
3.	<p>เชิญเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล และผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพในชุมชนมาให้ความรู้แก่คณะครูและนักเรียนภายในโรงเรียนและในบางครั้งอาจเชิญผู้ปกครองมารับฟังด้วย</p>		

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
4.	จัดงานเกษตรชุมชนขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อแสดงผลผลิตคานเกษตรประเภทต่าง ๆ สวมชนอื่น และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ทั้งได้รับความรู้และมีกำลังใจที่จะทำงานให้เป็นอุตสาหกรรมใหญ่ขึ้นได้		
5.	ส่งเสริมให้คนในชุมชนและนักเรียนรู้จักวิธีเพิ่มผลผลิตและนำผลผลิตมาประกอบอาหารอย่างถูกต้องตามหลักอนามัย		
	รวม		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 งานอุตสาหกรรมในท้องถิ่น

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	ส่งเสริมให้นักเรียนรักงานที่เป็น อุตสาหกรรมในครัวเรือน โดย ชี้แจงให้เข้าใจ ให้เห็นคุณค่า และประโยชน์ของงานนั้น ว่าควร จะสืบทอดและรักษาให้คงมีไว้ตลอดไป		
2.	นำอุตสาหกรรมในครัวเรือนมา จัดสอนในโรงเรียน เช่น การ ทอผ้า การแกะสลัก เป็นต้น		
3.	เชิญบุคคลในหมู่บ้านที่มีความ ชำนาญในด้านนั้น ๆ มาช่วยสอน ให้นักเรียนจนเกิดความชำนาญ ทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน		
4.	เปิดโอกาสให้นักเรียนนำผลงาน ออกแสดงในงานต่าง ๆ และ จำหน่ายได้ตามความสามารถของ นักเรียน		
	รวม		

4.5 งานเลี้ยงสัตว์

ลำดับที่	เนือความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	โรงเรียนจัดสถานที่สำหรับให้นักเรียนได้ฝึกการเลี้ยงสัตว์ไว้เป็นอาหารอย่างเพียงพอ ตามลักษณะชนิดของสัตว์เลี้ยง และขนาดบริเวณโรงเรียน เช่น ไก่ หมู วัว ปลา เป็นต้น		
2.	ส่งเสริมให้นักเรียนเลี้ยงสัตว์ที่บ้าน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการเลี้ยงอย่างถูกวิธีและได้ผลดี		
3.	ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักผสมพันธุ์สัตว์ เพื่อขยายพันธุ์สัตว์ชนิดนั้นๆ ให้มากยิ่งขึ้นด้วยตนเอง		
4.	ทางโรงเรียนหาตลาดจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเหล่านั้น ให้แก่นักเรียน		
5.	ส่งเสริมให้ชุมชนเลี้ยงสัตว์เป็นอาหารโดยทางโรงเรียนทำเป็นตัวอย่างและให้ความช่วยเหลือบ้าง		
6.	เชิญเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลมาให้ความรู้ให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนและบุคคลในชุมชน		
	รวม		

4.6 งานตัดเย็บเสื้อผ้า

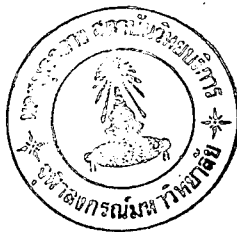
ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	เชิญวิทยากรในหมู่บ้านมาให้ ความรู้ และให้นักเรียนเกิดความ สนใจในงานนี้		
2.	โรงเรียนจัดหางานก่อนให้นักเรียน ตลอดเวลา		
3.	โรงเรียนจัดหาโอกาสจำหน่าย สินค้าของนักเรียนด้วยวิธีการ หลาย ๆ วิธี เช่น ทาราน จำหน่ายสินค้าเอง นำสินค้าขาย ส่งให้แม่ค้า หรือจำหน่ายในงาน นิทรรศการหรืองานรื่นเริงต่างๆ		
4.	ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตัดเย็บ และสร้างสรรค์งานใหม่ที่แปลก และให้รู้จักปรับปรุงงานให้มีคุณภาพ ดีขึ้นน่าใช้มากยิ่งขึ้น		
	รวม		

4.7 งานบ้าน

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	ปลูกฝังให้นักเรียนรักบ้าน เห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาด รื้อจก ตกแต่งปรับปรุงบ้านในหน้าอายุ นาคู ออเยเสมอ		
2.	ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้วิธีปรุงอาหารรับประทานอย่างถูกวิธี ประหยัด และมีคุณค่าต่อร่างกายครบด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปทำต่อที่บ้านได้		
3.	ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีเก็บรักษาผลผลิตทางคานพืชผักสวนครัวที่ปลูกตามฤดูกาลไว้รับประทานได้ตลอดปี ด้วยวิธีถนอมอาหารที่ถูกสุขลักษณะ รับประทาน และให้นักเรียนไปทำต่อที่บ้านควย เพื่อเป็นตัวอย่างต่อคนในหมู่บ้าน เช่น ซิงคอง มะนาวคอง มะเขือเทศ เขื่อม เป็นต้น		
4.	เชิญอาจารย์คหกรรมจากสถาบันอื่น ๆ มาให้ความรู้แก่บุคคลในหมู่บ้าน โดยใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ปฏิบัติการ		
	รวม		

4.8 การตลาด

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	จัดให้มีสหกรณ์ในโรงเรียนเพื่อให้ นักเรียนรู้จักซื้อและรู้จักขายอย่าง ราคายุติธรรม		
2.	ฝึกให้นักเรียนรู้จักคำนวณหาต้นทุน กำไร และวิธีการขยายกิจการ ด้วยตนเอง เพื่อที่จะได้นำ ประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้		
3.	โรงเรียนประสานงานกับฝ่าย ปกครองระดับท้องถิ่นเพื่อให้ความ ช่วยเหลือ และความสะดวกใน งานด้านต่าง ๆ		
4.	มีการประชาสัมพันธ์งานให้เป็นที่ รู้จักทางสื่อมวลชนของจังหวัด ทุก ๆ ด้าน เพื่อให้งานประสบ ความสำเร็จมากยิ่งขึ้น		
5.	มีการแก้ปัญหาและปรับปรุงงาน ด้านนี้ให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อให้ เป็นที่สนใจของชุมชน		
	รวม		

หมวดที่ 5 ความสัมพันธ์กับชุมชน

5.1 บทบาทของครุคชุมชน

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความเป็นผู้นำความเสียสละ อุตุน ซื่อสัตย์ และมีความยุติธรรม		
2.	เป็นผู้ริเริ่มกิจการใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในชุมชนและรู้จักหาวิธีการเชิญชวนสมาชิกในชุมชนรักษาวินัยธรรม ประเพณี เก้าของหมู่บ้านไว้ให้คงอยู่ตลอดไป		
3.	เข้าร่วมกิจกรรมทุกด้านของชุมชน		
4.	เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของในชุมชนทุกฝ่ายและให้คำปรึกษา แนะนำแกสมาชิกในชุมชนเท่าที่ทำได้		
5.	เป็นผู้ใช้เวลา เพื่อชุมชนอย่างจริงจัง		
6.	ให้ข่าวสารและบริการทางวิชาการ แก่ชุมชนอยู่เสมอ		
	รวม		

5.2 บทบาทของโรงเรียนที่ร่วมมือกับพลังกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ชุมชนศิษย์เก่า, กลุ่มหนุ่มสาว, กลุ่มแม่บ้าน, ลูกเสือชาวบ้าน, กรรมการศึกษา, สมาคมครูผู้ปกครอง และกลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ เพื่อกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	ร่วมกันจัดงานหาเงินให้แก่โรงเรียน เพื่อนำเงินไปซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้แก่โรงเรียนและซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่ยากจนด้วย		
2.	ร่วมกันจัดทำสาธารณสมบัติไว้ให้แก่ชุมชนและโรงเรียน เช่น สร้างศาลาพักร้อนในโรงเรียนและหมู่บ้าน สร้างประปาในหมู่บ้าน เป็นต้น		
3.	ร่วมกันขำเพื่อสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน เช่น ซ่อมแซมถนน ขุดลอกคลองในหมู่บ้านและพัฒนาบริเวณหน้าบ้าน ในบ้านให้สะอาด ถูกสุขลักษณะอนามัย เป็นต้น ตัวอย่างแก่ชุมชนอื่น ๆ ได้		

ลำดับที่	เนื้อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
4.	<p>ร่วมกันพัฒนาอาชีพใดอาชีพหนึ่งให้เด่นขึ้นมา เพื่อยึดเป็นอาชีพเอกลักษณ์ประจำหมู่บ้านเพื่อเป็น การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนอนุรักษ์หมู่บ้านของตนควยงานอาชีพ</p>		
5.	<p>สนับสนุนงานอาชีพนั้นให้กว้างขวางทั้งหมู่บ้านและมีการพัฒนา งานอาชีพนั้นให้คุณภาพดีขึ้นอยู่เสมอ</p>		
	รวม		

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3 กิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้จัดร่วมกับชุมชน

ลำดับที่	เนื่อความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
1.	จัดบริการทางวิชาการด้านอาชีพ ขึ้นในโรงเรียน ได้แก่จัดกลุ่มสนใจ จัดฝึกฝนอาชีพให้แก่เยาวชนและ บุคคลทั่วไป และมีการติดตาม ประเมินผลจากผู้เรียนสำเร็จใน อาชีพที่มาศึกษาเพิ่มเติมเหล่านั้น		
2.	จัดแผนปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียน และชุมชนร่วมกับชุมชน หรือพลังกลุ่ม ต่าง ๆ ตลอดปีโดยครูและนักเรียน ร่วมมือกับสมาชิกในชุมชน		
3.	จัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางของ การบริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ทุกด้าน		
4.	เป็นฝ่ายประสานงานกับหน่วย ราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ เสมอ		
5.	จัดงานประเพณี งานรื่นเริงขึ้น ในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการผ่อนคลาย ความตึงเครียด และสร้างความ สามัคคีขึ้นในหมู่บ้านเป็นประจำ		

ลำดับที่	เนื้อหาความ	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ
6.	จัดสร้างหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน โดยโรงเรียนเป็นผู้นำข่าวสารต่างๆ มาเผยแพร่ให้แกชุมชน		
7.	มีการติดตามผล การปฏิบัติงานของทุกฝ่ายอยู่เสมอ เพื่อนำข้อบกพร่อง และปัญหาที่พบมาปรับปรุงงานครั้งต่อไปให้ดียิ่งขึ้น		
8.	ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์กับหมู่บ้านอื่น เช่น จัดงานแสดงสินค้ารวมระหว่างหมู่บ้าน, จัดงานแข่งขันกีฬาระหว่างหมู่บ้าน เป็นต้น		
9.	ขอความร่วมมือจากผู้บริหารระดับท้องถิ่น จัดให้มีการประกวดหมู่บ้านประกวดสินค้าในหมู่บ้าน เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเอง และอาชีพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น		
	รวม		

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ขอมูลที่นำไปจัดเป็นเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประกอบ
ศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่น ในเขตการศึกษา 8 1 ชุด และมีสิ่งที่ควรพิจารณาดังนี้
คือ

1. สถานภาพทั่วไป

เพศ จำนวนตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม เป็นเพศชายมากกว่า
เพศหญิง ทั้งนี้เพราะมีผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้ง เขตเมืองและเขตชนบท
เป็นชายล้วน และมีกลุ่มอาจารย์ใหญ่อำเภอเขตชนบทเป็นชายล้วนอีกเช่นกัน และ
กลุ่มอาจารย์ใหญ่อำเภอเขตเมืองก็มีชายมากกว่าหญิงอีก ส่วนครูฝ่ายปฏิบัติการสอน
ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท เป็นหญิงมากกว่าชาย แสดงว่า ในสังคม
ไทยยังนิยมให้ชายมีบทบาทเป็นผู้นำอยู่ตามเดิม โดยเฉพาะในชนบททางไกลที่มีการ
คมนาคมลำบากไม่สะดวก ชายย่อมมีความอดทน และเผชิญอุปสรรคนานาประการ
ได้ดีกว่าหญิง ส่วนในด้านการสอนนั้นหญิงย่อมมีความละเอียด สุขุม รอบคอบ ได้ดี
กว่าชาย ฝ่ายปฏิบัติการสอนจึงมีหญิงมากกว่าชาย

วุฒิทางการศึกษา จำนวนตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม ส่วนใหญ่
จะมีวุฒิระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาระบบเปิดเกิดขึ้นหลายแห่ง และ
ยังมีระบบเปิดแบบ โครงการอบรมครูปฏิบัติการสอนในสถาบันวิทยาลัยครูอีกทั่วประเทศ
ทำให้ครูมีโอกาสได้แสวงหาความรู้ และเพิ่มคุณวุฒิของตนเองให้สูงขึ้นได้มาก

วัย จำนวนตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม ส่วนใหญ่จะอยู่ในระหว่าง
อายุ 26 - 35 ปี ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีพลังในการ
ทำงานสูง เป็นวัยที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะเป็นผู้พัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษา
ให้มีความก้าวหน้าสูงขึ้น

อายุราชการ จำนวนประชากรทั้งสามกลุ่ม ส่วนใหญ่จะมีอายุราชการ อยู่ระหว่าง 11 - 15 ปี แสดงว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานหรือบริหาร การศึกษานานพอที่จะรู้วิธีการปรับปรุงด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับประถมศึกษา ให้ดีขึ้นและสูงขึ้นได้

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นในหมวดต่าง ๆ ในแบบเกณฑ์ประเมิน โรงเรียนประถมศึกษาสำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 ของกลุ่มตัวอย่าง ประชากรทั้งสามกลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอ, กลุ่มอาจารย์ใหญ่ และกลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอน ผลการวิจัยพบว่า

2.1 หมวดที่ 1 การจัดการเรียนการสอน

กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมือง และ เขตชนบท มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 1 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมือง และอำเภอเขตชนบท มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 1 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมือง และอำเภอเขตชนบท มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 1 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อยู่ 1 รายการ คือ หมวดที่ 1.3 การจัดกิจกรรมทางวิชาการ ของโรงเรียน

แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนเหมือนกันว่าเป็นงานที่จำเป็นมากในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้แก่เด็ก เพื่อให้คุณภาพการศึกษาสูงขึ้น เช่น หมวดการนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ให้สัมพันธ์กันตลอด มีการปรับปรุงเนื้อหาของแต่ละบทเรียนให้สอดคล้องตามเหตุการณ์และสภาพของท้องถิ่น มีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ในหมวดความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน

มีการฝึกการทำงานร่วมกัน โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในหมวดการจัดกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียน มีการอบรมและประชุมปฏิบัติการด้านการนำหลักสูตรไปใช้ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์แก่ครูทุกคนอยู่เสมอ เป็นต้น ซึ่งหมายถึงว่า ผู้ดำเนินการการเรียนการสอนต้องรู้จักปรับปรุงหลักสูตรและปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและสถานการณ์ปัจจุบัน แต่ที่กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอน มีความเห็นแตกต่างกันอาจเป็นเพราะ ครูอำเภอเขตเมืองมีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบพร้อมที่จะจัดกิจกรรมทุกอย่างได้ทุกเมื่อ แต่ครูอำเภอเขตชนบทขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนอยู่มากหลายด้าน จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมได้เต็มรูป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 8 ทั้ง 8 จังหวัด (2524 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าโรงเรียนชนบทส่วนมากขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนกันทั้งสิ้น

2.2 หมวดที่ 2 บริการและการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการและประสบการณ์นักเรียน

กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมือง และเขตชนบท มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อยู่ 1 รายการ คือ หมวด 2.1 การบริการและโครงการที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม เห็นความสำคัญของการจัดบริการและโครงการต่าง ๆ ว่าเป็นกิจการที่เสริมหลักสูตร เสริมความเจริญ

เติบโตของเด็กและพัฒนาการของเด็กได้ทุกด้าน นอกเหนือจากการ เรียนในห้องเรียน ช่วยให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ มีเหตุมีผล รู้จักตนเองและผู้อื่น มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ เช่น ในหมวดการบริการและโครงการที่ส่งเสริม พัฒนาการของนักเรียน มีบริการอาหารกลางวันและโภชนาการ บริการห้องสมุด ในหมวดบริการและโครงการที่เสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีแก่นักเรียน มีโครงการสถานักเรียน โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในหมวดบริการโครงการที่เสริมสร้างให้นักเรียนเข้าใจสังคมได้ดี มีโครงการศิลปะและวัฒนธรรมไทย โครงการจัดกิจกรรมวันประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นร่วมกับชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะถือว่าเด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่ายิ่งของชาติ แต่ที่กลุ่มอาจารย์ใหญ่มีความเห็นแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะในการจัดกิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จัดให้แก่เด็กนั้น โรงเรียนในอำเภอเขตชนบทส่วนใหญ่ยังมีความขาดแคลนหลายด้าน เช่น ขาดแคลนบุคลากรหรือครูที่จะเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากครูมีจำนวนไม่เพียงพอกับห้องเรียน ขาดห้องเรียนพิเศษที่จะใช้สำหรับจัดกิจกรรม และยังมีขาดวัสดุอุปกรณ์อีกหลาย ๆ ด้าน ส่วนโรงเรียนในอำเภอเขตเมือง มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ที่จะสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นอิสระสะดวก เพราะจำนวนครูมีมาก ห้องเรียนพิเศษก็มีว่างมากพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนงค์ศิริ วิชาลัย (2525 : 88) ที่ศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดพะเยา พบว่าโรงเรียนชนบทส่วนใหญ่ยังขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดครูหรือผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ขาดอุปกรณ์และขาดสถานที่ที่จะใช้สำหรับจัดกิจกรรมนักเรียนอยู่มาก

2.3 หมวดที่ 3 หมวดการบริหารโรงเรียน

กลุ่มผู้บริหารการศึกษาอำเภอทั้งเขตเมือง และเขตชนบท ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมือง และอำเภอเขตชนบท ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 อยู่ 1 รายการ คือหมวดที่ 3.1 งานบริหารค่านบุคลากร

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 3 ไม่มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม มีความเห็นเหมือนกันว่า การบริหารโรงเรียนที่ดีต้องมีหลักในการบริหาร และต้องครอบคลุมไปทุกๆ ด้าน โรงเรียนจะก้าวหน้า และการศึกษาของเด็กจะประสบผลสำเร็จอยู่ที่การบริหารงานของผู้บริหารเท่านั้น ผู้บริหารจะต้องรู้จักปรับปรุงอาคาร สถานที่ รู้จักและเข้าใจบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน และรู้จักสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน เช่นหมวดบริหารค่านบุคลากร มีการส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียน, สนับสนุนสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากรภายในโรงเรียนอยู่เสมอ ในหมวดงานบริหารค่านวิชาการ มีการจัดให้มีการสัมมนาปัญหาการเรียนการสอน เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปัญหาและสภาพท้องถิ่นเป็นประจำ, มีการนำปัญหาและความต้องการของชุมชนมาสอดคล้องในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ในหมวดงานบริหารค่านอาคารสถานที่ มีการจัดบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ระเบียบเรียบร้อยและน่าอยู่เสมอ ในหมวดบริหารค่านธุรการ การเงินและพัสดุ มีการสอบถามปัญหาและความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงงานค่านธุรการ, การเงินและพัสดุให้ดีขึ้น และในหมวดงานค่านกิจการนักเรียนมีการให้นักเรียนมีโอกาสจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนอยู่เสมอ เป็นต้น แต่ที่กลุ่มอาจารย์ใหญ่อำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบทมีความเห็นแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะอาจารย์ใหญ่อำเภอเขตชนบท เห็นว่างานบริหารค่านบุคลากร เป็นงานหนัก ต้องอาศัยบุคคลที่จะสนับสนุนงานเป็นจำนวนมาก แต่โรงเรียนในชนบทส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนครูน้อยไม่เพียงพอบุคลากรที่จะมาสนับสนุนงานบริหารค่านนี้จึงมีไม่เพียงพอ ส่วนโรงเรียนในอำเภอเขตเมืองส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนครูมาก จึงมีบุคลากรมากพอที่จะสนับสนุนงานบริหารของโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุบรรณ จันทร์कुณา (2519 : 333) ที่ได้ศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ พบว่า โรงเรียนในเมืองส่วนมากมีขนาดใหญ่ และมีบุคลากรเพียงพอจะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารงานภายใน โรงเรียนมากนัก

2.4 หมวดที่ 4 การสอนงานอาชีพในท้องถิ่น

กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมือง และ เขตชนบท ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมือง และอำเภอเขตชนบท ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม ต่างก็มีความเห็น ว่างานอาชีพในท้องถิ่น เป็นงานที่จำเป็นต้องปลูกฝัง เพราะเด็กในโรงเรียนชนบท ส่วนมาก เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับแล้วมักไม่มีโอกาสได้เรียนต่อในระดับสูง เพราะ ความยากจนของครอบครัว สิ่งที่จะช่วยเด็กเหล่านี้ให้มีความรู้ฝึกหัดตัวหลังจากจบ การศึกษาแล้ว เพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ก็ต้องเป็นงานอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ที่เขาได้มีโอกาสได้ศึกษาและได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเองมาแล้วจากสถานศึกษาเป็น อย่างดีนั่นเอง ซึ่งถ้าเด็กมีความมั่นใจ และตั้งใจทำงานอาชีพนั้น ๆ ต่อไปก็จะทำให้ งานประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น และจะเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้สิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้นได้ นอกจากนั้นยังรู้จักพัฒนาและปรับปรุงงานอาชีพของตนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ได้ ฉะนั้นการสอนงานอาชีพในโรงเรียนจะต้องสอนให้เด็กเกิดความสำเร็วจนใน งานอาชีพนั้น ๆ จนได้ เพื่อเด็กจะได้เกิดความประทับใจตั้งแต่แรก งานอาชีพเหล่านั้น ได้แก่ ในหมวดงานจักสาน มีการนำทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ประดิษฐ์

ของใช้ในการเรียนการสอนด้านจักสาน เช่น กระบุง พัก เป็นต้น ในหมวดงานประดิษฐ์เศษวัสดุในท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้นักเรียนประดิษฐ์ของใช้ภายในบ้าน และของเล่นชิ้นเอง เช่นที่เขี่ยบุหรี่ กระลามะพร้าว เป็นต้น ในหมวดงานเกษตร มีการส่งเสริมให้นักเรียนปลูกพืชผักสวนครัวขึ้นทั้งในโรงเรียนและที่บ้านโดยทางโรงเรียนแจกพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ ให้ เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และรู้จักเรียนรู้วิธีการให้ปลอดภัยจากสารพิษ ในหมวดงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่น มีการนำอุตสาหกรรมในครัวเรือนมาจัดสอนให้ในโรงเรียน เช่นการทอผ้า การแกะสลัก เป็นต้น ในหมวดงานเลี้ยงสัตว์ มีการส่งเสริมให้ชุมชน เลี้ยงสัตว์เป็นอาหาร โดยทางโรงเรียนทำเป็นตัวอย่างและให้ความช่วยเหลือ บาง เป็นต้น จะเห็นว่างานอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่นนั้น จะเป็นงานที่จะช่วยให้เด็กมีงานทำ เมื่อสำเร็จการศึกษาภาคบังคับออกไปแล้ว เป็นงานที่ควรบรรจุในหลักสูตรอย่างยิ่ง ทั้งนี้ต้องให้แต่ละท้องถิ่นได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นนั้น ๆ ควย

2.5 หมวดที่ 5 ความสัมพันธ์กับชุมชน

กลุ่มผู้บริหาร การประถมศึกษาอำเภอทั้งเขตเมือง และเขตชนบท . . . ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 5 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กลุ่มอาจารย์ใหญ่ทั้งอำเภอเขตเมือง และอำเภอเขตชนบท ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 5 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอนทั้งอำเภอเขตเมืองและอำเภอเขตชนบท ที่มีความเห็นเกี่ยวกับหมวดต่าง ๆ ในหมวดที่ 5 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสามกลุ่ม เห็นว่าการมี
 มนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียน และนอกโรงเรียนเป็นสิ่งสมควร
 ปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็กตั้งแต่อยู่ในโรงเรียน เพื่อให้เด็กมีโอกาสรู้จักการเข้า
 กับชุมชน รู้จักเรียนรู้และปรับตัวเองให้เข้ากับชุมชนให้ได้ มองเห็นประโยชน์ของ
 การที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน จะทำให้เด็กเกิดศรัทธาบุคคลในชุมชนที่เด็ก
 ประทับใจเกิดความรักชุมชนขึ้น เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ก็จะเป็นความรักบ้านเกิด
 เมืองนอนของตนเอง ยอมอุทิศตนเพื่อชุมชนของตนเอง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์
 มากมายหลายด้านต่อชุมชนนั้น ๆ ในเวลาเดียวกันครูก็ต้องกระทำตนให้เป็นตัวอย่าง
 ที่ดีแก่เด็กด้วย เช่น ในหมวดบทบาทของครูต่อชุมชน มีการกระทำเป็นแบบอย่างที่ดี
 ในด้านความเป็นผู้นำ ความเสียสละ อดทน ซื่อสัตย์ และมีความยุติธรรม มีการเข้า
 ร่วมกิจกรรมทุกด้านของชุมชน ในหมวดบทบาทของโรงเรียนที่ร่วมมือกับพลังกลุ่ม
 ต่าง ๆ เช่น ชุมชนศิษย์เก่า ฯลฯ เพื่อกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน มีการร่วม
 กันจัดหาเงินให้แก่โรงเรียน เพื่อนำเงินไปซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้แก่โรงเรียน และ
 ซื้ออุปกรณ์การศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่ยากจนด้วย มีการร่วมกันจัดทำสาธารณสมบัติ
 ให้แก่ชุมชนและโรงเรียน เช่น สร้างศาลาพักผ่อนในโรงเรียนและในหมู่บ้าน เป็นต้น
 ในหมวดกิจกรรมที่ทางโรงเรียนได้จัดร่วมกับชุมชน มีการจัดงานประเพณี งานรื่นเริง
 ขึ้นในหมู่บ้าน มีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์กับหมู่บ้านอื่น ๆ เช่น
 จัดงานแสดงสินค้าร่วมกันระหว่างหมู่บ้าน จัดงานแข่งขันกีฬาระหว่างหมู่บ้าน เป็นต้น
 ซึ่งงานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น เป็นงานที่จะต้องร่วมมือกับบุคคลหลายฝ่าย ผู้
 บริหารและครูจะต้องมีการเตรียมการและ วางแผนจัดทำโครงการไว้อย่างดี จึงจะ
 ประสบความสำเร็จได้ จากผลการวิจัยของ สุบรรณ จันทร์คุณา (2519 : 335)
 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคเหนือ ในอำเภอ
 เขตชนบท จะมีการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนี้มาก แต่โรงเรียนในอำเภอ
 เขตเมือง จะมีการปฏิบัติงานด้านนี้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิณ
 สุจริตรธรรม (2519 : 141) ซึ่งได้ทำการศึกษางานบริหารการศึกษาโรงเรียน
 ประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคเหนือ พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่
 ซึ่งอยู่ในเขตเมือง มีการปฏิบัติงานด้านนี้ยังไม่ดีพอ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษา สำหรับสภาพท้องถิ่นในเขตการศึกษา 8 จากความเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากร ทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารการประถมศึกษาอำเภอ กลุ่มอาจารย์ใหญ่ และ กลุ่มครูฝ่ายปฏิบัติการสอน ทั้งอำเภอเขตเมือง และอำเภอเขตชนบท คำนึงปัญหาพบว่า

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีความขาดแคลนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ขาดบุคลากรที่จะทำการสอน ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการสอน ขาดวัสดุครุภัณฑ์หลายด้าน ครูส่วนใหญ่ยังมีการสอนแบบเก่าอยู่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจนทำให้มีอุปสรรคในการดำเนินการเรียนการสอนมาก เพราะผู้ปกครองมักไม่ให้ความร่วมมือ อาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรม ต้องออกไปทำงานตลอดวันด้วยตนเอง เป็นงานที่ต้องใช้แรงงานมาก ดังนั้นจึงมักดึงเอาเด็กไปช่วยงานของตน ทำให้เด็กมีเวลามาเรียนน้อย สนต้องออกกลางคัน เป็นส่วนมาก ทำให้คุณภาพการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำตลอดมา แล้วยังทำให้คุณภาพของประชากรอยู่ในเกณฑ์ต่ำตามไปด้วย อันเป็นผลเสียต่อการพัฒนาประชากรในประเทศมากอย่างยิ่ง

2. ด้านบริการและการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการ และประสบการณ์นักเรียน ผลวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนมากมีพื้นความรู้ในระดับต่ำ โรงเรียนขาดความช่วยเหลือและแรงสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงของจังหวัดและจากส่วนกลางมาก ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน ด้านกิจการต่าง ๆ เพราะมีไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการดำเนินงานอยู่มาก ขาดอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรมเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีขนาดเล็กลง

3. การบริหารโรงเรียน ผลวิจัยพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในหลักการบริหารอยู่มาก ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ทำให้งานบริหารโรงเรียนในหลาย ๆ ด้านทำได้ไม่เต็มที่ ผู้บริหารไม่ยอมพัฒนาตนเอง ผู้บริหารไม่มีการติดตามผลงาน ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน

4. การสอนงานอาชีพในท้องถิ่น ผลวิจัยพบว่า ชาวบุคคลากรที่มีความชำนาญพิเศษที่จะสอนงานอาชีพได้ วิทยากรในท้องถิ่นไม่มีเวลาที่จะมาทำการสอนงานอาชีพให้ได้ เพราะต้องออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว เพื่อเลี้ยงครอบครัวของตนเอง เด็กขาดเครื่องมือที่จะนำมาเรียน ครูส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของงานอาชีพต่าง ๆ ตลาดในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม่มี ไม่ได้รับการสนับสนุนและความสนใจจากผู้บริหารระดับสูงของอำเภอ และจังหวัด

5. ความสัมพันธ์กับชุมชน ผลวิจัยพบว่า ครูไม่มีเวลาและโอกาสที่จะไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนมากนัก เพราะครูส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องประกอบอาชีพอื่น เพื่อเลี้ยงครอบครัวด้วย หน่วยงานราชการอื่นทำงานไม่สัมพันธ์กับหน่วยงานทางการศึกษา ทำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจในเรื่องบางอย่างสับสน โรงเรียนบางโรงเรียนไม่ยอมออกไปหาชุมชน และบางชุมชนมองความสัมพันธ์ของโรงเรียนที่มีกับชุมชนไปในทางที่ผิด ๆ ครูส่วนมากจะสอนหนักตลอดวัน จึงไม่มีเวลาที่จะไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้ โรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี จึงมักไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนดีเท่าที่ควร ขาดชุมชนและส่วนใหญ่มักต้องการความช่วยเหลือ จากโรงเรียนฝ่ายเดียวโดยไม่ยอมเสียสละเพื่อโรงเรียนเลย

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า

1.1 แต่ละอำเภอควรจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างครู แต่ละกลุ่มโรงเรียนของอำเภอนั้น ๆ จัดทำวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน โดยให้ตัวแทนครูจากกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ มาทำงานที่อำเภอร่วมกันในวันหยุดหรือในเวลาเย็น โดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละกลุ่มโรงเรียน มาจัดทำเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอน แจกจ่ายไปตามกลุ่มโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งอำเภอ ทั้งนี้ต้องได้รับการสนับสนุนและให้กำลังใจจากผู้บริหารระดับสูงด้วย วิธีการนี้จะสามารถแก้ปัญหาการขาดอุปกรณ์การเรียนการสอนได้

1.2 ควรมีการปรับปรุงเนื้อหาในหลักสูตรให้เหมาะสมกับปัญหา และสภาพของท้องถิ่น เพื่อเด็กจะได้นำความรู้และวิธีการที่ได้เรียนมาไปใช้แก้ปัญหา ในชีวิตประจำวันได้ และควรมีการอบรม สัมมนา ระหว่างครูฝ่ายปฏิบัติการสอน ด้วยกัน ทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยให้ทางอำเภอรวมทั้งศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นผู้ วางโครงการตลอดปี และจัดอย่างสม่ำเสมอ และต้องมีการติดตามผล และประเมิน ผลงาน เพื่อปรับปรุงแก้ไขในการจัดครั้งต่อไปด้วย

1.3 ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีอาชีพรองทำในเวลาว่างจากงานอาชีพ เกษตรกรรม ซึ่งเป็นงานอาชีพหลัก คือปลูกผักเวลาทำมา เมื่อปลูกข้าวเสร็จแล้วจะ ว่างงาน จึงควรหางานให้เขาเหล่านี้ได้ทำ โดยทางโรงเรียนให้ความช่วยเหลือ โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานเกษตร หาพันธุ์พืช พันธุ์ผัก พันธุ์สัตว์มาให้ประชากร ในชุมชน พร้อมทั้งให้ความรู้และวิธีการบำรุงรักษาแก่เขาเหล่านั้นด้วย นอกจากนี้แล้วทาง โรงเรียนก็ควรปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ในโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนด้วย เพื่อ เป็นการเพิ่มรายได้และช่วยให้ประชากรในชุมชนได้มีอาหารที่มีคุณค่ารับประทาน

ส่วนการแก้ปัญหาเด็กขาดเรียน เพราะต้องออกไปช่วยผู้ปกครอง ทำงานนั้น ก็ควรจัดวันปิดภาคให้ตรงกับฤดูกาลทำงานในอาชีพนั้น เช่นระยะเวลา การทำนา หรือ ปลูกข้าวมักเป็นเดือนสิงหาคม ดังนั้นวันปิดภาคเรียนที่ 1 ของ โรงเรียนประถมศึกษาควรอยู่ในระยะเดือนสิงหาคม เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้เด็ก ได้มีเวลาเรียนมากขึ้น อันจะช่วยขจัดปัญหาเด็กขาดเรียนได้

2. ด้านบริการและการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการและ ประสบการณ์นักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า

2.1 บุคลากรหรือครูที่จะมาจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นไม่จำเป็นต้องเป็น บุคคลที่มีความสามารถเฉพาะ ควรช่วยกันทำหลาย ๆ คนเท่าที่มีอยู่ โดยให้แต่ละคน มีความรับผิดชอบคนละด้าน คนละแผนก และมีการวางแผนร่วมมือกันทำงานอย่าง จริงจังก็จะทำให้งานสำเร็จลุล่วงลงได้

2.2 เกี่ยวกับสถานที่ที่จะใช้จัดดำเนินการนั้นถ้าไม่มีห้องจริง ๆ อาจทำผาผนังกันห้องเรียนห้องใดห้องหนึ่งที่มีอยู่ จัดทำเป็นห้องกิจการต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้เพราะห้องเรียนส่วนมากกว้างขวาง ด้วยสมัยก่อนมีนักเรียนมากแต่ปัจจุบันจำนวนนักเรียนลดลง ห้องเรียนจึงว่างมากพอที่จะแบ่งเป็นห้อง 2 ห้องได้ ก็สามารถจัดเป็นห้องแนะแนว ห้องสมุดเล็ก ๆ ได้

2.3 งบประมาณในการดำเนินการ อาจจะหาได้โดยขอความร่วมมือจากคหบดีในชุมชน หรือทางโรงเรียนนำผลิตผลของเด็กออกขายให้แก่ผู้ประกอบการที่พอมีฐานะช่วยซื้อ เช่น ทำดอกไม้แห้ง ทำไม้กวาดทางมะพร้าว กระจ่าง กระบุง เป็นต้น หรืออาจขอความร่วมมือจากกลุ่มหมัสาว, ชุมมุขิตยเกาให้จัดกิจกรรมเพื่อนำเงินมาช่วยในการดำเนินการนั้น ๆ ได้

3. การบริหารโรงเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า

3.1 เพื่อยกระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารของผู้บริหาร ให้มีความเข้าใจ และมีการปฏิบัติตรงกัน จึงควรมีการจัดอบรม สัมมนาระดับผู้บริหาร อย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ซึ่งอาจจะจัดทำเป็นอำเภอ ๆ ไป จะช่วยให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ และมีวิธีการปฏิบัติที่ตรงกันได้

3.2 ผู้บริหารระดับสูง หรือระดับจังหวัด ควรกระจายอำนาจให้แก่ผู้บริหารระดับอำเภอ หรือประธานกลุ่มโรงเรียน ได้มีโอกาสบริหาร ตัดสินใจได้เอง บาง เพื่อความคล่องตัวในการบริหารงานในโรงเรียน จะช่วยให้งานดำเนินไปได้ รวดเร็วขึ้น และทันต่อเหตุการณ์ และควรสนับสนุนให้ผู้บริหารทุกระดับได้มีโอกาสติดตามและประเมินผลงานทั้งของตนเองและของผู้น้อยอยู่เสมอ

3.3 ผู้บริหารระดับสูง หรือระดับจังหวัด ควรสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้บริหารระดับอำเภอ หรือประธานกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้มีความตั้งใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และผู้บริหารระดับสูงควรจะทำออกตรวจและ เยี่ยมเยียนคณะครูตามโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งอำเภอ เขตเมืองและอำเภอ เขตชนบท อย่างสม่ำเสมอตลอดปี

เมื่อพบปัญหาใด ๆ ก็นำปัญหานั้น ๆ มาร่วมปรึกษาหารือหาทางปรับปรุงแก้ไขให้
ทันต่อเหตุการณ์ได้ อันจะช่วยให้ขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูดีขึ้น คณะครู
จะมีความกระตือรือร้น และตั้งใจทำงาน คุณภาพการศึกษา ก็จะสูงขึ้น
และประชากร ก็จะมีคุณภาพสูงขึ้นตามไปด้วย

4. การสอนงานอาชีพในท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นว่า

4.1 การนำวิทยากรจากภายนอกมาช่วยสอน อาจต้องคำนึงถึงเวลา
ว่างจากการประกอบอาชีพของเขา ไม่ควร กำหนดเวลาที่ตายตัวให้กับเขา
และทางโรงเรียนอาจจะให้ของขวัญเล็กๆ น้อย ๆ แทนเงินค่าสอนก็ได้ กระทำ
ในกรณีทางโรงเรียนไม่มีเงินเท่านั้น แต่ถ้าหากทางโรงเรียนมีเงินช่วยเหลือพอ
ก็ควรจะให้เงินเป็นค่าสอน จะทำให้วิทยากรมีกำลังใจที่จะมาสอนในครั้งต่อ ๆ ไป

4.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของงานอาชีพที่จะสอน
ให้เด็กมีความเข้าใจ เห็นประโยชน์ และเกิดศรัทธาในอาชีพนั้น ๆ เสียก่อน ก่อนที่
จะทำการสอน เด็กจะได้เกิดศรัทธาและมีความพร้อมในการเรียน เมื่อถึงเวลา
เรียนเด็กก็จะชวนชวายหาเครื่องมือและอุปกรณ์มาเรียนเองได้ ส่วนครูที่ไม่เห็น
ความสำคัญในงานอาชีพ ก็อาจจะให้ครูเหล่านั้นได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการสอน
ให้ครูเหล่านั้นได้มีโอกาสมาเห็นเด็ก ๆ ทำงาน ก็อาจจะเปลี่ยนทัศนคติค่านิยมต่อ
อาชีพนั้น ๆ ได้

4.3 ในการหาตลาดจัดจำหน่ายนั้น ทางโรงเรียนหรือคณะครูจะ
ต้องเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการจัดจำหน่าย โดยติดต่อขอความร่วมมือจากร้านค้า
ในตลาดทั้งในจังหวัดและในตำบล หรือตลาดกลางของหมู่บ้านนำของออก
จำหน่ายให้ และอีกทางหนึ่งควรจัดสหกรณ์ หรือสหการ จัดจำหน่ายสินค้าขึ้นใน
โรงเรียน เพื่อเปิดขายให้แก่คณะครูผู้ปกครองนักเรียน และประชากรในหมู่บ้าน
ด้วย โดยเปิดขายในราคาถูกลงกว่าของตลาด อันจะช่วยลดรายจ่ายให้แก่ประชากร
เหล่านั้นได้

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่า

5.1 ในด้านภาวะเศรษฐกิจของครู ผู้บริหารระดับสูงควรจัดให้มีสวัสดิการให้แก่ครู โดยเฉพาะสวัสดิการด้านการเงิน เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของครู ให้ได้มีเงินใช้ ซึ่งอาจจะจัดเป็นสวัสดิการระดับจังหวัด, ระดับอำเภอ ระดับกลุ่มโรงเรียน หรือระดับโรงเรียนก็ได้ โดยให้ครูเป็นสมาชิก และลงทุนร่วมกันในจำนวนเงินที่ตกลงกันไว้ แล้วให้ครูที่เป็นสมาชิกกู้ การลงทุนเงินที่ใช้วิธีการเก็บสะสมเงินของสมาชิกเป็นรายเดือน ๆ ละไม่มากนัก อาจจะเป็น 20 บาท 40 บาท หรือ 50 บาท ก็ได้ ซึ่งจะไม่กระทบกระเทือนเงินรายได้ของครูเท่าไรนัก และครูยังมีโอกาสได้ใช้เงินเพิ่มขึ้นอีกก่อนหนึ่งได้ การส่งเงินคืนก็ใช้วิธีหักเงินผ่อนส่งพร้อมดอกเบี้ย เป็นเดือน ๆ ในระยะเวลาที่กำหนดไว้ หรืออาจจัดเป็นสหกรณ์ออมทรัพย์ครูขึ้นในจังหวัดก็ได้ วิธีการเหล่านี้จะช่วยแก้ปัญหาในด้านการเงินให้แก่ครูได้

5.2 ในด้านการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เมื่อมีกิจกรรมที่จะต้องทำ และขอความร่วมมือจากชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงถึงสิ่งที่จะทำ ตลอดจนถึงประโยชน์ที่ทางชุมชนและโรงเรียนจะได้รับเสียก่อน ประชากรในชุมชนจะได้เกิดความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมนั้น แล้วประชากรเหล่านั้นก็มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ร่วมทำกิจกรรมนั้น ๆ กับทางโรงเรียนด้วยความเต็มใจ และเต็มกำลังความสามารถ งานกิจกรรมนั้น ๆ ก็จะสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความเข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่าย ในเวลาเดียวกันโรงเรียนก็ควรสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่บริการในทุก ๆ ด้านให้แก่ชุมชน ทั้งด้านวิชาการ ด้านบันเทิง โดยนำความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาไว้ในโรงเรียน เช่นด้านการเกษตรก็ขอหนังสือเกี่ยวกับการเกษตรมาไว้ในห้องสมุดของโรงเรียน แล้วเปิดโอกาสให้ประชากรในชุมชน ได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ในเวลาว่างจากการทำงานได้ ในด้านบันเทิง อาจจัดหาภาพยนตร์มาฉายในโรงเรียน ในเวลากลางคืนวันเสาร์ บางครั้ง บางเดือน เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดหลังจากการทำงานมาตลอดวันของประชากรในชุมชนนั้น เป็นต้น

5.3 ในการทำกิจกรรมของคณะครูและนักเรียนร่วมกับชุมชนในแต่ละครั้ง ควรจะทำประสานสัมพันธ์กับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชน เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตร เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และปฏิบัติภารกิจร่วมกันได้ ประชากรในชุมชนก็จะไม่ต้องสับสนในการปฏิบัติตามและเมื่อกระทรวงอื่น ๆ มีงานที่จะต้องทำทางโรงเรียนก็ควรเข้าไปให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือค้ำจุน งานกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นของแต่ละฝ่ายจะได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ประชากรในชุมชนและชุมชนก็จะได้รับประโยชน์จากผลงานที่ได้จัดทำขึ้นนั้นด้วย

จากการศึกษาของผู้วิจัย และพบปัญหาต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 8 แล้ว ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะพัฒนาเกณฑ์ประเมินโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของแต่ละเขตการศึกษาบ้าง เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของแต่ละเขตให้สูงขึ้น อันจะช่วยให้ประชากรในท้องถิ่นนั้น ๆ มีคุณภาพสูงขึ้นตามไปด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย